

'ALS GEHEEL EN AL VAN BELANG ONTBLOOT VOOR DEN HOLLANDSCHEN LEZER'

OVER VERTALEN EN VERTALINGEN IN DE NEGENTIENDE EEUW EN
DE BIJZONDERE ROL VAN MARK PRAGER LINDO

BIANCA GRAAT

Radboud Universiteit Nijmegen

De situatie in het midden van de negentiende eeuw: een vluchtige schets

KWALITEIT EN KWANTITEIT

‘De ‘kreeftsgewijze’ vooruitgang
der hedendaagsche vertalers’
(*De Tijdspiegel*, 1848)

‘Vertalers zijn gelijk aan de
Hydra van de fabel, zodra men
het ene hoofd afslaat, groeit er
een ander aan.’
(M.P. Lindo, 1850)

HET VERTALERSGILDE...?

‘Een menigte predikanten met zoo veel tijd, zoo veel kroost en zoo weinig traktement; pas gepromoveerden zonder praktijk en bovenal [...] oudere en jongere eenzame dames, die ‘haar tijd nuttig willen besteden’.

(A.C. Kruseman, 1886-1887)

COMMERCIE VERSUS KUNST

- Enerzijds:
 - Winstbejag
 - Onderlinge strijd uitgevers
- Anderzijds:
 - Vertaaldiscours: denken en schrijven over vertalen
 - Roep om expertise en talent

Mark Prager Lindo

De oude heer Smits

Zelfs een vluchtige verkenning in de eerste helft van de negentiende eeuw brengt de werkelijke, of onverhoopte, rol van vertalingen aan het licht. [...] Een onderzoek zal niet alleen meer inzicht opleveren in vertaalprocessen en de manier waarop vertalingen in een cultuur functioneren; het kan ook niet anders dan bijdragen tot een betere kennis van onze letterengeschiedenis.

(Raymond Van den Broeck, 1986)

DE SCRIPTIE

- Contemporaine vertaalopvattingen en -theorieën
- De vertaalpraktijk
- Een casus: Mark Prager Lindo
- Vertaalwerk geanalyseerd

1. Contemporaine vertaalopvattingen, vertaaltheorieën

'Nederlandsch kleet' of 'een andere lucht'?

2. De vertaalpraktijk

- Ontwikkeling van het vertalingsrecht
- Rol en relatie van uitgevers en vertalers
- Vertaalde werken: bibliografie

3. Een casus: Mark Prager Lindo

- Rol als recensent, adviseur en vertaler
- Vertaalwerk en -opvattingen

4. Vertaalwerk geanalyseerd

- Begrippenkader: vertaling / bewerking
- Vertaalkritiek en vergelijkingsmethoden
- Taalkundige analyse > vertaalopvattingen getoetst
- De vertalingen in het literaire systeem: receptie

TOT SLOT...

Aanzet voor verder onderzoek, zoals:

- Boekwetenschappelijk/bibliografisch onderzoek
- Receptieonderzoek
- Genderonderzoek